

Motion till riksdagen 2020/21:1627

av **Elin Lundgren (S)**

Utvärdera Sveriges hantering av ensamkommande barn och unga

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om situationen för de ensamkommande som kom 2015 och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Under 2015 ansökte 35 369 ensamkommande barn om asyl. Merparten kom från Syrien, Eritrea, Afghanistan och Somalia. Så många ensamkommande barn har aldrig tidigare kommit till Sverige under ett och samma år. Det var också ett rekordhögt antal människor totalt i alla åldrar som flydde från krig och konflikt till Sverige 2015.

Frågan om hur Sverige har hanterat just de ensamkommande unga är aktuell och viktig att belysa.

Exempelvis Barnombudsmannen, Rädda Barnen och Röda Korset har på olika sätt engagerat sig i frågorna om hur barnen bemötts och släppt olika rapporter. Barnombudsmannen har till exempel på uppdrag av regeringen rapporterat om ensamkommande barn som försvinner. Sedan 2014 har drygt 1 700 ensamkommande barn försvunnit. Vi vet fortfarande inte var mer än 1 400 av dem är eller vad som har hänt dem.

Andra mer nybildade organisationer som Vi står inte ut släppte 2017 ”Rapport om rättsosäkerhet i asylprocessen för ensamkommande barn och unga – Min mamma är blind på ena örat och min pappa odlar bomber”, som uppmärksammar hur unga bemötts i asylprocessen. Bland annat lyfts problematik gällande tolkning och åldersuppskrivningar och åldersbestämningar.

Utöver det finns många vittnesmål om bristande hjälp från tilldelade gode män och juridiska ombud. Om långa väntetider och om omflyttningar i landet där ungdomar ännu en gång tvingas lyftas från sitt sammanhang. Förstås också om hur ens tillvaro radikalt ändras på 18-årsdagen – eller den dag då Migrationsverket bestämt att man fyller 18.

Det har också rapporterats om ett ökande antal självmord i gruppen, bland annat från Karolinska institutet som tittade på detta på uppdrag av Socialstyrelsen 2018. I en del medialt uppmärksammade fall har Migrationsverket medgett att de gjort felbedömningar gällande den drabbade.

Något som också skulle behöva ses över är om det skiljer sig åt i beviljade asylärenden beroende på var i landet man sökte och eventuellt vilken domstol ens ärende har behandlats i.

Migrationsverket själva granskade 400 beslut fattade under 2016. Så här skrev Sveriges Radio när de rapporterade om detta:

Bara i hälften av besluten som granskades var utredningarna kompletta. I många av besluten har man hittat brister som rör själva kärnan i en asylutredning. Det handlar till exempel om att man inte i tillräcklig utsträckning utrett vad en person har för skyddsskäl och vad man riskerar att råka ut för om man återvänder till sitt hemland. Ett annat problem som lyfts fram i rapporten är att 40 procent av besluten inte är tillräckligt begripliga. För dem som bedöms enligt den tillfälliga lagen som begränsar möjligheten att få uppehållstillstånd har det stor betydelse om man får status som flykting eller skyddsbehövande, bland annat eftersom enbart de som betraktas som flyktingar har rätt att återförenas med sin familj. Migrationsverket konstaterar i rapporten att kvalitén på dessa statusbedömningar ofta brister. 27 procent av statusbedömningarna kan vara felaktiga vilket alltså kan få stora konsekvenser för den enskilda. Enligt rapporten är 2 procent av samtliga beslut som gått igenom fel och ytterligare 13 procent av besluten diskutabla.

2017 beslutade riksdagen om den så kallade gymnasielagen. Regeringen såg att unga drabbats av långa väntetider och nu vistats länge i landet, en del utan ens ett första besked. Därför kunde unga under vissa förutsättningar (bland annat att man kommit till Sverige innan den 24 november 2015 och väntat en viss tid på sitt första besked) få tillfälliga uppehållstillstånd under tiden de läste klart sin gymnasieutbildning. Efter avslutad utbildning har det möjliggjorts att få ett permanent uppehållstillstånd, förutsatt att man får anställning inom sex månader, på anställningsvillkor som väldigt få unga överlag får idag, även om man är född i Sverige och har ett nätverk. Många i gruppen omfattades inte, en del har gått under jorden i Sverige, en del har flytt vidare ut i Europa och en del har återvänt till sina ursprungsländer. Den sista gruppen ibland av fri vilja, ibland av tvång. Vad som sedan hänt med de unga efter vår process i Sverige skulle vara intressant att veta för att se om de asylbedömningar som gjorts här varit korrekta.

Många boende i Sverige har engagerat sig i den här gruppen och öppnat sina hem för personer som annars riskerat att hamna på gatan. Olika kommuner har valt olika lösningar, vissa inga alls. Det behövs en kartläggning för att se vilka frivilliginsatser som gjorts och konsekvenser som det fått för alla inblandade.

Det här är några exempel på sådant som borde belysas och utvärderas i en helhet gällande hur Sverige har bemött och hanterat den stora grupp ensamkommande unga som kom till Sverige 2015. Den kunskapen kunde sedan ligga till grund för framtida ställningstaganden.

Elin Lundgren (S)